

RÉSUMÉ. Monsieur le Dr D. Nedeljković, maître de conférences à l'Université de Skopje, publie un portrait de R. J. Boscovich qu'il a trouvé au *Département des Estampes de la Bibliothèque Nationale* de Paris. Il apporte une rectification indispensable à la mention „*Dessiné et gravé par un D'Aguesseau de Fresne Fils, Beaufrère de M. Bochard de Saron 1783*“, inscrite entre le dessin et l'estampe. D'après des données biographiques tout-à-fait certaines ce dessin n'a pu être fait qu'antérieurement à la date du *1er octobre 1782*.

ДОДАТАК ЧЛАНЦИМА

„ДВА ПРИЛОГА ПРОУЧАВАЊУ ДУШАНОВЕ ДРЖАВЕ“.

На сџр. 35, ове књиге, ѓрим. б. рекли смо, да је Кориша сада мало село. С тога вреди споменути, да је Кориша раније била врло велико насеље са 5 црква; да је цела опасана била зидовима и да садашње село заузима једва пети део старе Корише. Изнад села на брегу стоје и рушевине старе тврђаве са 4 пирга (И. С. Јастребов, Споменик ХLI, стр. 62—63). И у Љубижди било је некада чак 7 црква (Гиљфердинг, Собр. соч. III, стр. 51).

На сџр. 36. нисмо били одлучни да повељу бр. 42 прогласимо за фалсификат и изнели смо мишљење да је повеља бр. 43 можда први варијант царске хрисовуље. Истина је, да се налазе повеље појединих владара у два примерка са доста варијаната у изд. „Акты Аѓ. Русск. мря“ (К. 1872 бр. 33, 53, 54 и 58).¹ Али сада после нових опажања, дошли смо до закључка да повеља бр. 43 неће бити концепт (носи већ потпис владоочев) већ сама оригинална повеља, док бр. 42 може бити само један препис исте повеље, са интерполацијом одредбе о дохотку од 5000 перпера.

Пошто су рукопис и правопис тих повеља врло слични, мислимо да тај фалсификат потиче још из XIV века вероватно из доба после смрти цара Уроша. На то нас упуђује и замена израза „кефалија“ са изразима „господар скадарски“ и „господар новобрдски“ у повељи бр. 42. Ти називи, наиме, указују нам на времена, када није било више централне власти, већ се јављају независни „господари“, као што је био и кнез Лазар, који је из Новог Брда црпео изворе своје снаге. Тада је за манастире постало важно, да уз несигурни земљепосед осигурају себи што веће приходе у новцу од благочестивих господара. Вероватно је да су у то доба и Хиландарци покушали, да своја права на Коришку метохију допуне потраживањем од 5000 перпера. На интерполирани препис бр. 42 пренели су вештим начином и печат са аутентичне повеље бр. 43. Да су пак Хиландарци бавили се и таквим пословима знамо већ из животописне повеље Милутинове (за коју Ј. Радонић држи да је фалсификат постао „у оној забуни и неред, који наста после боја на Косову.“ — Летопис, 183, стр. 102) и из интерполисане, крајем XV века, повеље цара Уроша о стонском дохотку (Jireček, Jagić-Festschrift, В. 1908, стр. 533).

Сџр. 41 бр. 9. — Навели смо како Дим. Аврамовић спомиње, да је у Зографу видео једну повељу Душанову с датумом „ѓ. ѓ. к. ѓ. мѓја априла. ки. дѓњ.“ (Опис, стр. 81-82) и доноси слику њезиног печата. Тај Душанов печат налази се и сад на познатој Зографској компилацији, која је фалсификат XV. века, по мишљењу Ј. Иванова (Български старини из Македония, София 1908, бр. 32).

А. Соловјев.

¹ За грчку хрисовуљу цара Душана из г. 1347 говоре издавачи, да је она сачувана у два примерка, од којих други има неколико нових повластица. — „Вероватно, да је то или концепт хрисовуље, од цара не одобрен, или неуспели покушај манастира да већ издату повељу замени другом, издашњијом и тачнијом у неким изразима. Да ово није фалсификат, види се из тога што та друга повеља није од цара потписана“ (Акты, стр. 292). Сем тога има још примера, да су концепти повеља писани не у канцеларији владоачевој него у канцеларији дестинатара: „За повластице које су Дубровчани добивали од српских владара, особито у Босни, Дубровчани су слали у концепту за повеље и имена личности, које су желели да се наведу као сведоци“ (Ст. Станојевић, Студија, Глас СХ, стр. 5., упор. Пуцић I, стр. XXXII secondo la forma de questa copia che vuydemo).